

- (iii) पाकाय गृहं याति ।
 (iv) अल्पस्य हेतोः बहुर्मा त्यज ।
 (v) पश्यति मायि धनं हृतम् ।

Unit-II

2. Answer any **one** question from the following: 12×1 = 12
 (a) Write a note on the Dialogue Hymns of the R̥gveda.
 (b) Discuss the influence of the Mahābhārata on Indian culture and literature.
 (c) Make an estimate of various theories of origin of Sanskrit drama.
3. Write short notes on any **four** of the following: 3×4 = 12
 सायणः; आरण्यकम्; निरुक्तम्; गीतगोविन्दम्; बाणभट्टः; राजतरङ्गिणी ।

Unit-III

4. Answer any **one** question from the following: 12×1 = 12
 (a) Write a clear note on elephant-episode as depicted in the 1st Act of the drama अभिज्ञानशकुन्तलम् ।
 (b) 'उपमा कालिदासस्य' – Justify the comment according to the drama अभिज्ञानशकुन्तलम् ।
5. Translate into English or Bengali any **one** of the following verses: 6×1 = 6
 (a) ग्रीवाभङ्गाभिरामं मुहुरनुपतति स्यन्दने दत्तदृष्टिः ।
 पश्चार्धेन प्रविष्टः शरपतनभयात् भूयसा पूर्वकायम् ।
 दर्भैरर्धाबलीढैः श्रमविवृतमुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्त्मा
 पश्योदग्रप्लतत्वाद् वियति बहुतरं स्तोकमुर्व्या प्रयाति ॥
- (b) अभिमुखे मयि संहतमोक्षितं
 हसितमन्यनिमित्तकृतोदयम् ।
 विनयवारितवृत्तिरतस्तया
 न विवृतो मदनो न च संवृतः ॥

अथवा

- (a) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं
 मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति ।
 इयमधिकमनोज्ञा बल्कलेनापि तन्वी
 किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ॥
- (b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या
 नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन य पल्लवम् ।
 आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
 सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥

—x—